

György Bertalan PÁCZAY*
Another political step towards developing our own GM-free feed

At the margins of the Council of Agriculture and Fisheries Ministers on 12 June this year, 12 Member States: Austria, Finland, France, Greece, Croatia, Poland, Luxembourg, Hungary, Germany, Romania, Slovakia and Slovenia politically agreed that they would sign a common declaration on enhancing soya and other legumes cultivation. The solemn co-signing of the “*European Soya Declaration - Enhancing soya and other legumes cultivation*” (hereinafter ‘the European Soya Declaration’), a text proposed by the Hungarian and German governments was held on 17 July at the Hungarian Permanent Representation to the EU where agriculture ministers of the parties (state secretaries for a few Member States) took part.

Ministerial group view following the solemn co-signature of the European Soya Declaration in the conference room of the Hungarian Permanent Representation to the EU in Brussels¹

* dr. jur., Adviser in the European Parliament

¹ Press release entitled „Történelmi jelentőségű diplomáciai siker a magyar kezdeményezésre 14 uniós ország agrárminisztere által aláírt Európai Szója Nyilatkozat” of the Ministry of Agriculture of Hungary, in: <http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/hirek/tortenelmi-jelentosegu-diplomaciai-siker-a-magyar-kezdemenyezésre-14-unios-oroszag-agrarminisztere-altal-alairt-europai-szoja-nyilatkozat> (17.07.2017)

„The Hungarian Constitution highlights my country's GM-exemption, and Hungary announced the 'Alliance for GM-free Europe' initiative in 2015. An important milestone of this unity is today's signed Declaration, with which 13 EU Member States joined the initiative, along with Hungary”² highlighted Sándor Fazekas, Minister of Agriculture of Hungary after the co-signature.

1. The presentation of the European Soya Declaration in the European Parliament

At the hearing on 25 September at the European Parliament's Committee of Agriculture and Rural Development, Deputy Minister of Agriculture of Hungary, István Nagy was pleased to announce that Hungary has become the leader of initiatives and programs in the European Union for GM-free protein self-determination.

*Hearing of István Nagy, Deputy Minister of Agriculture of Hungary,
in the EP Committee of Agriculture and Rural Development³*

² Press release entitled „Történelmi jelentőségű diplomáciai siker a magyar kezdeményezésre 14 uniós ország agrárminisztere által aláírt Európai Szója Nyilatkozat” of the Ministry of Agriculture of Hungary, in: <http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/hirek/tortenelmi-jelentosegu-diplomaciai-siker-a-magyar-kezdemenyezesre-14-unios-oroszag-agrarminisztere-altal-alairt-europai-szoja-nyilatkozat> (17.07.2017)

³ The homepage of the EP Committee of Agriculture and Rural Development, in: <http://web.ep.streamovations.be/index.php/event/stream/170925-1500-committee-agri> (17.07.2017)

In his presentation, the Deputy Minister recalled that it is of strategic importance in Hungary's agricultural policy to boost the production of protein feed and to create a toolkit to provide a GM-free protein source for the livestock sector.⁴ Clemens Neumann, Director-General for Bio-Based Economy in the German Federal Ministry of Agriculture, emphasized that the common goal is to halt the decline in the production of protein crops and to target the breeding and cultivation of native protein crops in Europe. Both were thankful to the European Parliament, which would draw up an own-initiative report entitled 'A European Strategy for the promotion of Protein Crops - Encouraging the production of protein and leguminous plants in the European agriculture sector' by Jean-Paul Denanot, a French Socialist MEP in the near future.⁵

2. Protein crop production in the World, in the EU and in Hungary

What is our position in protein production and feed self-sufficiency in the European Union? What could be done to improve the current – not too rosy – situation? What tools do we have at our disposal? In this article, I try to answer these questions.

Protein crops constitute only a small part of oilseeds, yet soy is one of them, which, based on quantitative indicators, is the first protein in the world. Here I have to point out, although soybean is classified as an oilseed, it contains only 20% of oil, but its protein concentration is the highest, 45-50 %. That is reason why it significantly prevents all other protein crops (this misclassification is made by the so-called Blair House Agreement). It is no coincidence that the price of a given soybean depends on the actual protein content it can provide. Over the last decades, soy production has started to be an incredible development, which has several reasons. The first is that sowing genetically modified crops in soybean production is more common than ever, as these are more resistant to pests, they are better able to withstand water scarcity and therefore produce excellent yields – more than 3 tonnes per hectare currently. More than half of the soybeans sold in the World are GMOs, which characteristic is higher than in any other cereal crop.⁶ The soya production of the World continues to be dominated by North and South America. 287 million tonnes were produced by these two regions out of the World's 325 million tonnes of soybean production in 2016.

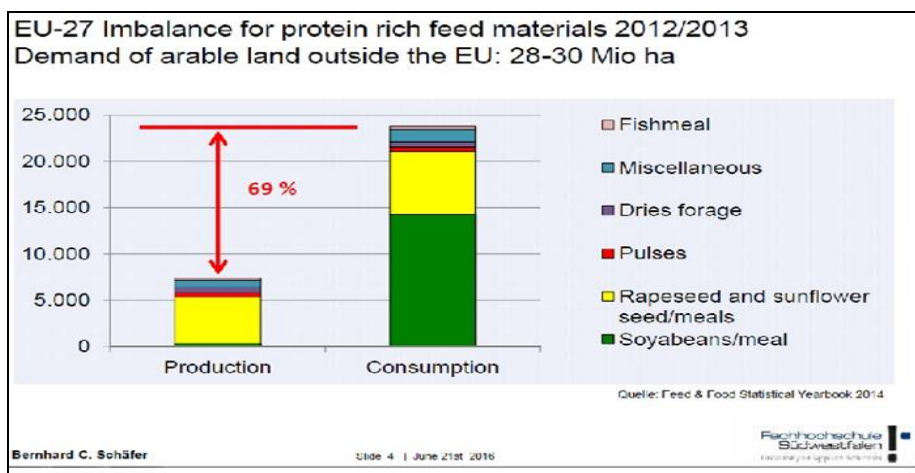
⁴ Press release entitled „Nagy István az Európai Parlamentben bemutatta az Európai Szója Nyilatkozatot” of the Ministry of Agriculture of Hungary, in: <http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/parlament-allamtitkarsag/hirek/nagy-istvan-az-europai-parlamentben-bemutatta-az-europai-szoja-nyilatkozatot> (25.09.2017) and video record on the meeting of the EP Committee of Agriculture and Rural Development on 25 September 2017, <http://www.europarl.europa.eu/ep-live/hu/committees/video?event=20170925-1500-COMMITTEE-AGRI> (find the hearing record between 17:03:24 and 17:49:30)

⁵ See the procedure of the report on the following link, in: [http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=&reference=2017/2116\(INI\)](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=&reference=2017/2116(INI)) (25.09.2017)

⁶ See the first 3 paragraphs of the market report on 14 October 2017 by the website, in: Commoditybasis.com, https://www.commoditybasis.com/soybean_prices (14.10.2017)

The largest producing countries are the USA (109 million tonnes), Brazil (101 million tonnes) and Argentina (56 million tonnes). The USA and Brazil export predominantly soybean, while Argentina is the largest producer of some processed soy products such as soybean oil or soybean meal – which also play an important role in feeding.⁷ Other protein crops like leguminous plants, rapeseed or vegetables constitute only a small part of feeds.

The European Union's protein or feed self-sufficiency is astonishingly low, it is only around 31% while the remaining is imported from abroad according to Bernard C. Schäfer, Professor at the South Westphalia University of Applied Sciences in Germany.⁸

EU-27 Imbalance for protein rich feed materials 2012/2013
Demand of arable land outside the EU: 28-30 Mio ha⁹

65% of the protein produced in the World is soybean, but only 3% of it – between 0.96 and 1.85 million tonnes in the last 3 years – is produced in the EU. By contrast, according to data from the last 3 years, 36.1 million tonnes of soybean was imported into the EU and 85% of them was genetically modified plant (about 30 million tonnes annually).¹⁰ Other important sources of protein feed are rapeseed (12%), sunflower (5%) and vegetables (4%), but they are rarely used in the EU due to their relatively low protein content.

⁷ Commoditybasis.com, Paragraph 4

⁸ Bernard C. Schäfer, Grain legumes Chances of Protein Supply and Innovative Cropping Systems

⁹ Bernard C. Schäfer: Grain legumes Chances of Protein Supply and Innovative Cropping Systems, Hearing on Improving European Plant Protein Supplies on 21 June 2016 in the EP Committee of Agriculture and Rural Development, in: <http://www.europarl.europa.eu/committees/hu/agri/events-hearings.html?pid=20160621CHE00151> (25.09.2017)

¹⁰ Commission Staff Working Document, Brussels 08/03/2016, SWD (2016) 61 final, 3-5.

The above figures clearly show that the EU is in a delicate position with regard to its protein supply, because it is entirely dependent on imports. Ultimately, the European agriculture and food production – because livestock production and meat production would not be anywhere in the EU without the imported feed – is inseparable from the agriculture of some third countries and its performance. Therefore, we have to move towards self-sufficiency from this point urgently.

In this respect, Hungary performs a bit better: about two-thirds of our soybean imports come from Brazil and Argentina, but one third is produced at home, thanks to the first successes of the national feed protein programme. Compared to 45,000 hectares in 2014, GM-free soybeans were harvested from nearly 70,000 hectares last year, which meant 181,000 tons of yield altogether with a 3 tons yield per hectare. *“Considering this data, Hungary would require an import about 370-400,000 tons of GM-free soybean annually”* – confirmed Sándor Fazekas, Minister of Agriculture of Hungary at Kossuth Radio.¹¹ István Nagy, Deputy Minister presented at an agri-trade event that according to his calculations, the EU's largest soybean exporters bring mainly GM-soy into the EU's internal market, which share is 85% from Brazil and 98% from Argentina.¹² They both emphasized that in addition to soy, other fodder crops such as lupine, lettuce, alfalfa or peas are also underway in the national feed protein program, but only to a very small extent. These are sowed mainly on ecological focus areas, perhaps the most important pillar of the green payment, because they can be accounted with a weighting factor of 0,7 in the greening. I have to also note here that by-products such as the distiller's dried grains with solubles (DDGS), the distiller's wet grains with solubles (WDGS) or the corn gluten feed (CGF) made by bioethanol plants as well as some by-product by distilleries are excellent sources, but these are largely sold in Western Europe due to higher feed-in prices there, yet the demand is high. The increase in domestic maize processing for bioethanol purposes – which is expected to exceed 2.5 million tonnes next year – will, however, enable domestic livestock farmers to benefit more from these protein sources.¹³ However, this alone is not enough.

¹¹ Interview entitled *„Takarmányfejérje program a GMO kiváltására”* with Sándor Fazekas, Minister of Agriculture of Hungary in 180 perc, Kossuth Radio, 29.09.2017

¹² Press release entitled *„Jelentős növekedés tapasztalható a hazai szójatermesztésben”* of the Ministry of Agriculture of Hungary, in <http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/parlamenti-allamtitkarsag/hirek/jelentos-novekedes-tapasztalható-a-hazai-szojatermesztesben> (8.12.2016)

¹³ See the feeding profiles of the 3 bioethanol plants in Hungary: the Pannonia Ethanol, in: <http://www.pannoniaethanol.com/about> (25.09.2017), the Hungrana, in: <http://www.hungrana.hu/hu/products/46/47/hungrafeed-pro---gluten> (25.09.2017) and the Tisza-TK Projekt Kft (this is still under construction, therefore I can quote here an article entitled *„A gyár, amely több állami támogatást kapott, mint Csányi vágóhídja”*, in: http://hvg.hu/gazdasag/201640_kozpenzmilliardok_izocukorbiznisz_kukoricafeldolgozas_ami_acsovon_kifer (02.10.2016)

3. EU's GMO regulation

It is then necessary to address the European Union's policy on cultivation and use of genetically modified organisms. By virtue of GMO regulation in force (amended in March 2015), Member States and regions in federal states may decide to prohibit the cultivation of certain GMOs on their territory,¹⁴ although the cultivation of these is decided (approved or refused) at EU level by using a standard comitology procedure (Member State representatives vote). 17 EU Member States – including Austria, Poland, France, the Netherlands, Germany, Denmark or Hungary at the first¹⁵ – and 4 regions – it is an interesting example to have three regions from the UK: Wales, Northern Ireland and Scotland here.¹⁶ There is, however, no general ban on GMOs used for food and feed purposes, but EU standards contain globally relatively stringent residue limits.¹⁷ Foods or feeds containing GMO traces can be authorized at EU level (by comitology procedure) and if this is the case, they can enter the EU internal market. The best example for this is the lawful import and marketing of various genetically modified soybeans and their processed products into the EU. Therefore, we generally bump into GMOs in the meat of animals we eat, because of higher use of GM-feed in Europe; therefore, GMOs continuously burden European consumers. This situation should be improved in the EU by reviving the supply of its own feed.

4. The Danube Soya Convention

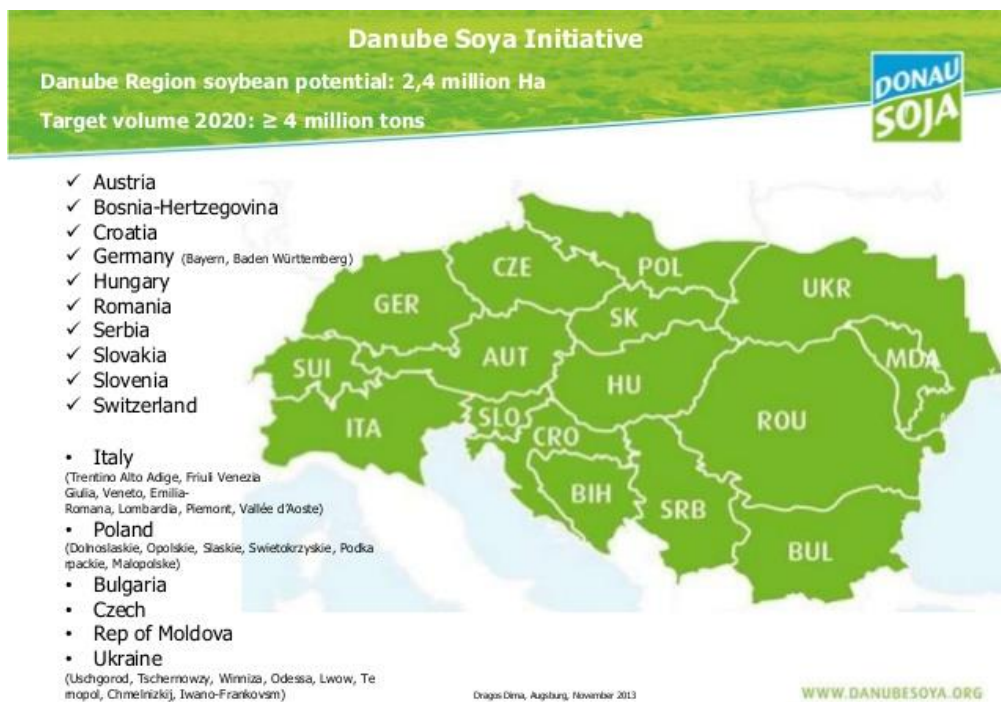
A large part of the EU Member States have already taken the first step to reach the above-mentioned goal in 2012. Hungary together with 9 other countries has signed the 'Danube Soya Convention for GM-free area' initiated by Austria (Donau Soja Symposium) on 6 September, which boosted joint research and technical cooperation. The cultivation area of GM-free soybean in the Danube region has increased to 700,000 hectares over the last four years due also to the Danube Soya Alliance, which comprises now 16 member countries (and several regions within), ranging from Bavaria to West Ukraine and from Lombardy to Bulgaria.

¹⁴ Directive 2001/18/EC of the European Parliament and of the Council of 12 March 2001 on the deliberate release into the environment of genetically modified organisms and repealing Council Directive 90/220/EEC, Article 26b

¹⁵ Press release entitled „Magyarország vezetheti be elsőként az új uniós GMO-szabályokat” of the Ministry of Agriculture of Hungary, in: <http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/kornyeztugyert-agrarfejlesztesert-es-hungarikumokert-felelos-allamtitkarsag/hirek/magyarorszag-vezetheti-be-elsokent-az-uj-unios-gmo-szabalyokat> (09.05.2015)

¹⁶ See the full list on the European Commission's homepage on food safety, in: https://ec.europa.eu/food/plant/gmo/authorisation/cultivation/geographical_scope_en (23.09.2017)

¹⁷ Regulation (EC) No 1829/2003 of the European Parliament and of the Council of 22 September 2003 on genetically modified food and feed (Text with EEA relevance)

*Danube Soya Initiative*¹⁸

According to the calculations of the Danube Soy Alliance, about 2.4 million hectares could be used in the area concerned for profitable soya production, and the production could reach 2.4 million tonnes in 2020.

5. Content of the European Soya Declaration

In the light of the above facts, it is not necessary to explain why the European Soya Declaration was born in July this year. The Hungarian government, as one of the main representatives of the GM-free agriculture in the EU, became immediately the leader of the initiative, and it is of symbolic significance that the declaration has been signed at the Hungarian Permanent Representation to the EU in Brussels. What is this statement about?¹⁹

The declaration highlights at the outset that it is our interest to create a sustainable, GM-free protein production in the EU, owing to our international and EU obligations. The text refers to Objectives 2 and 15 (out of the total of 17 objectives) of the United Nations' 2030 Agenda on sustainable development goals

¹⁸ Danube Soya, A Program for European farmers, 2nd International Danube Soya Congress, Augsburg, in: <https://pt.slideshare.net/ddima/danube-soya-a-program-for-european-farmers-2nd-international-danube-soya-congress-25-11-2013> (25.11.2013)

¹⁹ Full text of the signed declaration published by the Ministry of Agriculture of Poland

Objective 2 focuses on ending hunger, increasing food security, improving nutrition and promoting sustainable agriculture. In the light of Objective 15, the countries sustainably manage forests, combat desertification, halt and reverse land degradation, as well as halt biodiversity loss.²⁰ The EU Sustainable Development Strategy adopted by the EU heads of state in Göteborg on June 2001 aims to prevent the over-exploitation of resources, gain more recognition of the value of ecosystem services, and stop the decline in biodiversity.²¹

The fourth paragraph of the Declaration states that leguminous crops occupying a prominent position among protein crops contribute to the diversity of crops that are useful for other cultures, especially for cereals. Furthermore, they reduce the risk of weeds, pests and diseases in crop production systems (therefore, they also reduce the use of plant protection products), fix atmospheric nitrogen and thus reduce the use of nitrogenous fertilizers. However, only 3-4% of the arable land area in Europe is used for leguminous crops. The text also highlights that *“Soybean is the most widely cultivated legume in the world. Originating from China, where it has been grown for thousands of years, the soybean was introduced to Europe nearly 150 years ago. Although still widely thought of as new to Europe, it is also the most widely grown grain legume in Europe where it grows well. Yields in Europe are high and similar to those in USA and Brazil which are the main exporters of soybeans and soybean meal.”*²²

In the light of all of this, the Declaration sets out the following goals:

(a) development of sustainable soybean and other legumes production in suitable areas of Europe taking into account resources availability; (b) integration of soybean and other legumes cropping into diverse well-planned crop rotations; (c) use of integrated crop protection that follows the ‘as much as is necessary and as little as possible’ principle with priority given to the use of host-plant resistance and tolerant cultivars; (d) maintenance of traditional valued landscapes, landscape features and protection of high nature value biotopes in agricultural landscapes; and (e) development of sustainable soybean and other legume markets in Europe that balance and meet the needs of growers, processors, livestock producers and consumers along transparent value chains.²³

The Declaration draws attention to the fact that the cultivation of soybean and other leguminous plants can be boosted in many European countries. *“Large areas of these regions are cultivated with wheat, maize, oilseed rape and sunflower in simple cropping systems that lack diversity. Including legumes in these cropping systems strengthens local economies, increases local and regional protein self-sufficiency, and supports protein partnerships. Protein crop production in Europe generally supports rural economies and creates jobs in farming, processing and usage of locally*

²⁰ United Nations homepage, Sustainable Development Goals, in: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals> (25.09.2017)

²¹ European Commission homepage, Environment, Sustainable development, in: http://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/strategy/index_en.htm (25.09.2017)

²² European Soya Declaration, 1.

²³ European Soya Declaration, 1-2.

produced proteins for food and feed."²⁴ The Declaration acknowledges the results achieved so far under the Danube Soya Convention.

The signatories of the declaration specify the following additional means: (a) provide consumers with information on promoting plant proteins; (b) encourage more precise livestock feeding to increase the efficiency of protein use in feeding; (c) improve the use of protein from grassland; (d) support more effective use of other European protein sources such as rapeseed and sunflower meal, and by-products such as distillers grains; (e) increase locally-adapted legume production, in line with available natural resources, using sustainable production techniques and locally adapted legumes; and (f) strengthen support for certification of sustainably-produced soybeans and meal imported from other parts of the World to meet remaining demand.²⁵

6. Possible solutions

How can we therefore achieve the growth of protein crop production in the European Union and in Hungary?

It should be noted here that from an economic point of view, soy grown in Europe is still less profitable than other crops in the continent. While the average yield of GM soy is estimated 3.35 tons per hectare by the US Department of Agriculture this year,²⁶ that is the GM-free soy is said by European Commission's market forecast to be around 2.9 tonnes per hectare, so 10% less, even though we have been able to advance 0.3-0.4 tons per hectare since 2013 which is a good result for GM-free soy.²⁷ The USA, Brazil (e.g. 13.85 million tons in 2017, see the following figure) and Argentina bring so huge quantities of soybeans and soy meals to the EU internal market that they can sell these cheaper than domestic soybeans.

²⁴ European Soya Declaration, 2.

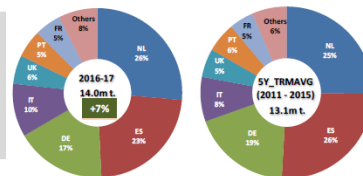
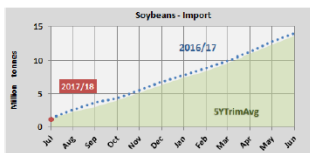
²⁵ European Soya Declaration, 3.

²⁶ United States Department of Agriculture, Economic Research Service, Market Outlook for Soybeans and Oil Crops, in: <https://www.ers.usda.gov/topics/crops/soybeans-oil-crops/market-outlook> (25.09.2017) (49,9 bushels / acre = 3,555 t /ha)

²⁷ Directorate General for Agriculture and Rural Development, Short-term outlook for EU agricultural markets, Latest issue, in: https://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/short-term-outlook_en (25.09.2017)

EU soybeans imports

Origin of imports

(Thousand tons)	SY_TRIMAVG (2011 - 2015)	2016-17	% change
United State:	3 648	5 087	39%
Brazil	5 821	5 073	-13%
Canada	1 109	1 064	-4%
Paraguay	1 559	908	-42%
Uruguay	456	678	49%
Others	467	1 172	151%

(Thousand tons)	SY_TRIMAVG (2011 - 2015)	2016-17	% change
NL	3 298	3 686	12%
ES	3 351	3 203	-4%
DE	2 437	2 422	-1%
IT	1 092	1 417	30%
UK	702	765	9%
PT	731	741	1%
FR	598	709	19%
Others	852	1 039	22%

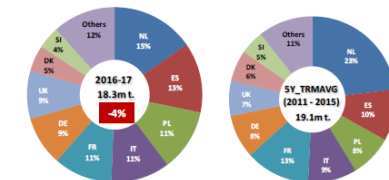
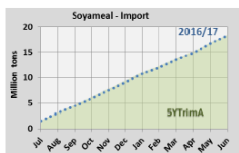
Source: EUROSTAT (COMEXT)

15

EU soyameal imports

Origin of imports

(Thousand tons)	SY_TRIMAVG (2011 - 2015)	2016-17	% change
Argentina	8 413	8 824	5%
Brazil	7 950	6 785	-15%
Paraguay	523	1 220	133%
Others	2 195	1 495	-32%

(Thousand tons)	SY_TRIMAVG (2011 - 2015)	2016-17	% change
NL	4 404	2 811	-36%
ES	1 910	2 370	24%
PL	1 570	2 106	34%
IT	1 813	1 987	10%
FR	2 393	1 984	-17%
DE	1 612	1 675	4%
UK	1 299	1 623	25%
DK	1 167	887	-24%
SI	890	761	-15%
Others	2 022	2 121	5%

Source: EUROSTAT (COMEXT)

16

EU soybeans and soyameal imports²⁸

²⁸ European Commission's presentation on oilseeds and protein crops market situation, Committee for the Common Organisation of Agricultural Markets, in: https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/.../market-situation-oilseeds_en.pdf (28.09.2017)

It is not possible to prevent the import of GM soy due to WTO rules and the so-called Blair House Agreement, so a significant increase in own production may be the way out. How to do this?

The European Union already provides voluntary coupled support for the production of protein crops. Article 53 (3) of the Direct Payments Regulation states that *“the percentages of the annual national ceiling ... may be increased by up to two percentage points for those Member States which decide to use at least 2% of their annual national ceiling ... to support the production of protein crops.”*²⁹ Many Member States, including Hungary, make full use of this option, but the 2% threshold also unfortunately stops Member States to spend more resources for a stronger and more effective support for the cultivation of protein crops. In fact, the larger group of coupled support subsidies which amount to 8 and 13% of the annual national ceiling (of direct payments) destined to many of the livestock and some crop production sectors (e.g. beef and veal, milk and milk products, rice, fruit and vegetables) and it can be divided freely between these target groups as well as the share can be modified once a year, while nothing can be transferred from this amount for the cultivation of protein crops. Therefore, it would be desirable to give the Member States more room for manoeuvre to have the right to freely transfer amounts of subsidies from the budget of the other group for the cultivation of protein crops in the post-2020 Common Agricultural Policy. More flexible rules on coupled support subsidies will also be needed because the CAP budget might fall by 10 to 14% because of the Brexit and the EU might barely be able to provide additional subsidies.

The so-called Blair House Agreement concluded between the GATT, the EU and the USA in 1992 together with other agreements in the Marrakech Package during the establishment of the World Trade Organization, is considered today resulting a scandalous situation because the agreement restricts the EU's production potential of oilseed, including soybean which is an error, while other countries, in particular the USA and Canada, may expand their cultivation area in line with developments in World markets. At the same time, EU producers are severely punished if they exceed the limits set in the Agreement. Nor is it possible to maintain the provision, which prohibits EU producers from increasing their stocks of industrial vegetable oils beyond a certain level.³⁰ That is why EU leaders should at least try to renegotiate the Blair House Agreement, in particular the withdrawal of soy from its scope, even though there is little hope to change this situation by negotiations. The 11th WTO Ministerial Conference in Buenos Aires between 10 and 13 December would be the appropriate forum for this purpose.

²⁹ Regulation (EU) No 1307/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 establishing rules for direct payments to farmers under support schemes within the framework of the common agricultural policy and repealing Council Regulation (EC) No 637/2008 and Council Regulation (EC) No 73/2009, pages 52 and 53

³⁰ European Parliament, European Parliament factsheets, External agricultural policy: agricultural agreements under WTO, in: http://www.europarl.europa.eu/facts_2004/4_1_7_en.htm# (25.09.2017)

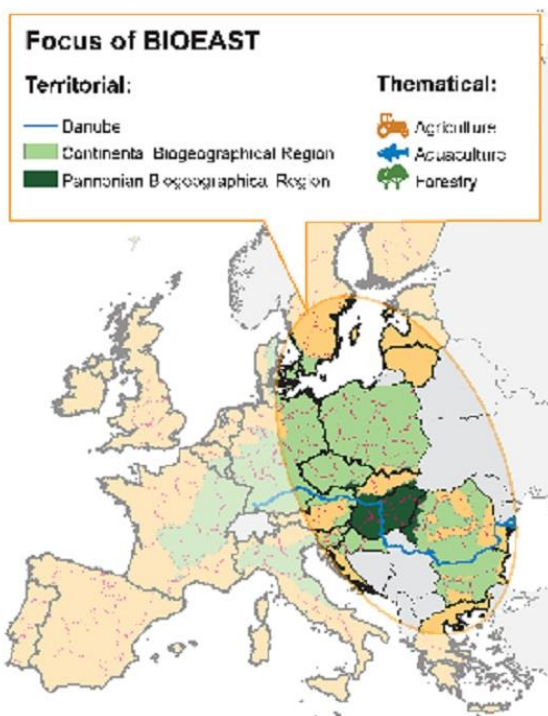
In addition, the EU should undertake a thorough legal scrutiny of the text of the Agreement because many stakeholders, such as the European Parliament in 2011,³¹ believe that the Agreement is virtually inconsistent with the principles of the GATT and puts EU oilseed and protein plant producers in a legally unjustifiable disadvantage. The combat in WTO forums should now begin.

Returning to GM-free soybean yields, there is also a lot to be done in plant breeding. The EU and Hungary have been moving well for years to increase the soybean yield, and in 2016, we have already reached the expected 3 tonnes per hectare (this year it fell by 0,1 tonnes due to the less ideal weather). We should reach the near-breakthrough by joint programmes and closer cooperation in achieving GM-free protein crop breeds having the same yields as those of their GMO counterparts. The resources of existing EU research and development programmes, in particular the Horizon 2020, should be better used up. There are some encouraging developments today. For example, under the Horizon 2020 5.2 sub-programme entitled “*Nanotechnologies, Advanced Materials, Biotechnology and Advanced Manufacturing and Processing*”, the BIOTEC 07-2017 project would achieve ground-breaking results in molecular biology among the new plant breeding techniques. The objective of the project is to make better use of new plant breeding technologies and to create ‘green factories’ for this purpose, in which they would experiment with achieving better crop yields and developing new crops not being used before for protein purposes as well as creating a cheap platform for more efficient sales of these products.³² The so-called Central-Eastern-European Initiative for Knowledge-based Agriculture, Aquaculture and Forestry in Bioeconomy (BIOEAST) is also a forward-looking project, which is an association established in the framework of a European Innovation Partnership and is eligible for support from rural development programmes. The main objective of the present project, which includes the V4 states and Romania, Bulgaria, Croatia and Slovenia, as well as Baltic, German and even Scandinavian enterprises, is to improve the sustainable growth of knowledge-based agriculture, aquaculture and forestry in the bioeconomy in the CEE regions. One of the topics is to address climate change challenges in the Continental and Pannonian Bio-geographical Regions and, in particular, to exploit the potential for protein crop production.³³

³¹ European Parliament, Häusling-report (4 February 2011) on the EU protein deficit: what solution for a long-standing problem? (2010/2111(INI), PE 450.760v03-00, A7-0026/2011)

³² European Commission, Horizon 2020, Nanotechnologies, Advanced Materials, Advanced Manufacturing and Processing, and Biotechnology, Work Programme 2016-2017, in: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/nanotechnologies-advanced-materials-advanced-manufacturing-and-processing-and> (25.09.2017)

³³ Homepage of the BIOEAST initiative, in: https://eip.fm.gov.hu/index.php?page=pages&page_name=bioeast-kezdemenyezcs&language=en (25.09.2017)

*Focus of BIOEAST*³⁴

Referring to the third pillar of greening (climatic and environmental-friendly farming practices), the ecological focus areas, the EU should leave and even encourage farmers to produce protein crops in line with these cultivation rules. However, specific EU regulation (a modification of the implementing legislation)³⁵ entering into force in the beginning of next year will not allow farmers to use any pesticides or fertilizers on these areas. It should be borne in mind that in many Member States, 100% of coupled support for the cultivation of protein crops was paid to farmers in many Member States. Furthermore, more than half of farmers in the EU chose to plant protein crops in their ecological focus areas according to an EU survey in 2015.

³⁴ Homepage of the BIOEAST initiative, in: https://eip.fm.gov.hu/index.php?page=pages&page_name=bioeast-kezdemenyeztes&language=en (25.09.2017)

³⁵ Commission Delegated Regulation (EU) 2017/1155 of 15 February 2017 amending Delegated Regulation (EU) No 639/2014 as regards the control measures relating to the cultivation of hemp, certain provisions on the greening payment, the payment for young farmers in control of a legal person, the calculation of the per unit amount in the framework of voluntary coupled support, the fractions of payment entitlements and certain notification requirements relating to the single area payment scheme and the voluntary coupled support, and amending Annex X to Regulation (EU) No 1307/2013 of the European Parliament and of the Council, Article 1, paragraphs 10a, 10b and 10c

The members of the EP's Committee on Agriculture and Rural Development,³⁶ but also the leaders of the COPA-COGECA farmer organisation³⁷ have argued against this amendment – the planting of protein crops would decrease in the EU on the one hand, the chemical and biological composition of the soils on ecological focus areas would not be improved on the other and thirdly, it would not be able to eradicate some weeds (e.g. ragweed, *heracleum mantegazzianum*) without herbicides – the European Commission did not make up its mind. It would be advisable to rationalize the rules and subsequently to erase the general ban on using plant protection products on ecological focus areas from EU legislation.

Finally yet importantly, the European Commission should withdraw or modify its legislative proposal³⁸ on the Renewable Energy Directive, according to which the share of crop-based biofuels (mainly rape-based biodiesel and maize-based bioethanol) would decrease from 7 to only 3.8% out of the 10% target share of biofuels use in road transport. This is a major problem for our subject, because these traditional biofuel plants also contribute to alleviating the EU own protein supply's scarcity. In Hungary, for example, the 2 bioethanol plants (Pannonia Ethanol and Hungrana), already in operation, produce 605,000 tonnes of totally GM-free protein feed in 2017.³⁹ If the EU made them unable to produce bioethanol, the protein production of these plants would also decline and would stop. In addition to many other arguments, we cannot allow the adoption of the Commission's legal proposal in the EU legislative institutions in its current form.

³⁶ Draft motion for a resolution on Commission Delegated Regulation amending Delegated Regulation (EU) No 639/2014 as regards the control measures relating to the cultivation of hemp, certain provisions on the greening payment, the payment for young farmers in control of a legal person, the calculation of the per unit amount in the framework of voluntary coupled support, the fractions of payment entitlements and certain notification requirements relating to the single area payment scheme and the voluntary coupled support, and amending Annex X to Regulation (EU) No 1307/2013 of the European Parliament and of the Council (7 March 2017), 2017/2571(DEA)

³⁷ COPA-COGECA, Publications, Press Releases, Copa and Cogeca welcome fact that European Commission will keep rate for Ecological Focus Areas (EFAs) at 5%, in: www.copa-cogeca.eu/Download.ashx?ID=1644712&fmt=pdf (07.03.2017)

³⁸ Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on the promotion of the use of energy from renewable sources (recast), COM (2016) 767 final

³⁹ Pannonia Ethanol produces 325,000 tons of distiller's dried grains with solubles (DDGS) and 10,000 tons of corn oil, while Hungrana produces 270,000 tons of corn gluten feed (CGF) in 2017, See the feeding profiles of the 2 ethanol plants in Hungary: the Pannonia Ethanol, in: <http://www.pannoniaethanol.com/about> (25.09.2017) and the Hungrana, in: <http://www.hungrana.hu/hu/products/46/47/hungrafeed-pro---gluten> (25.09.2017)

7. Conclusions

The political need for increasing and developing protein production and for gapping the lack of protein-self-supply has already appeared in various initiatives in the European Union. Concerning Hungary, we see that the GM-free status is lacking the most in the field of animal breeding although Hungary is a leading country in this field, as the task of creating the GM-free Hungary also scripted into the Hungarian Constitution. In the near future, and here I refer mainly to the recent reform of the Common Agricultural Policy in 2019-2020, primarily lawyers will have the main responsibility to pour this not fully unified but sufficiently strong, political will into legislative texts regulating the activities of citizens and businesses. We, Hungarian lawyers, are also given the task when the time comes, to put firm legal proposals to the table in front of the European Commission, then to the EU co-legislators, the European Parliament and the Council, which give a real chance to European farmers and feed-processors to be able to considerably reduce Europe's protein dependency by their work.

PÁCZAY György Bertalan*
Újabb politikai lépés a saját GMO-mentes takarmány megteremtése felé

A Mezőgazdasági és Halászati Miniszterek Tanácsa idén június 12-i rendes ülésének a margóján 12 uniós tagállam: Ausztria, Finnország, Franciaország, Görögország, Horvátország, Lengyelország, Luxemburg, Magyarország, Németország, Románia, Szlovákia és Szlovénia politikailag megállapodott, hogy a közlejövőben egy közös nyilatkozatot írnak alá a szója és más pillangósok termesztésének növeléséről. A magyar és német közös kezdeményezésre megírt, az „*Európai Szója Nyilatkozat – Szója és más pillangósok termesztésének növelése*” címet viselő (a továbbiakban: *Európai Szója Nyilatkozat*) nyilatkozat ünnepélyes aláírására július 17-én a brüsszeli Magyar Állandó EU Képviseleten került sor, mely ceremónián az aláíró uniós tagállamok mezőgazdasági miniszterei (néhány tagállam esetében államtitkár) vettek részt.

Az Európai Szója Nyilatkozat ünnepélyes aláírását követő miniszteri csoportkép a brüsszeli Magyar Állandó EU Képviselet konferencia-termében¹

* dr. jur., európai parlamenti szakértő

¹ Földművelésügyi Minisztérium „Történelmi jelentőségű diplomáciai siker a magyar kezdeményezésre 14 uniós ország agrárminisztere által aláírt Európai Szója Nyilatkozat” című sajtóközleménye, in: <http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/hirek/tortenelmi-jelentosegu-diplomaciai-siker-a-magyar-kezdemenyezésre-14-unios-oroszag-agrarminisztere-altal-alairt-europai-szoja-nyilatkozat> (2017.07.17.)

„Az Alaptörvény külön kiemeli a GMO mentességet, emellett 2015-ben Magyarország hirdette meg a 'Szövetség a GMO-mentes Európáért' kezdeményezést. Ezen összefogás fontos mérföldköve a ma aláírt Nyilatkozat, amelyhez a kezdeményező Magyarország mellett 13 uniós tagállam csatlakozott”² – emelte ki Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter az aláírást követően.

1. Az Európai Szója Nyilatkozat bemutatása az Európai Parlamentben

Az Európai Parlament Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Szakbizottsága előtti szeptember 25-i meghallgatás során a földművelésügyi miniszter helyettese, Nagy István örömmel jelentette ki, hogy Magyarország a GMO-mentes fehérje önrendelkezést célzó kezdeményezések és programok élére állt az Európai Unióban.

Nagy István földművelésügyi miniszter-helyettes meghallgatása az EP Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Szakbizottságában³

² Földművelésügyi Minisztérium „Történelmi jelentőségű diplomáciai siker a magyar kezdeményezésre 14 uniós ország agrárminisztere által aláírt Európai Szója Nyilatkozat” című sajtóközleménye, in: <http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/hirek/tortenelmi-jelentosegu-diplomaciai-siker-a-magyar-kezdemenyezesre-14-unios-oroszag-agrarminisztere-altal-alairt-europai-soja-nyilatkozat> (2017.07.17.)

³ EP Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Szakbizottságának a honlapja, in: <http://web.ep.streamovations.be/index.php/event/stream/170925-1500-committee-agri> (2017.07.17.)

Előadásában a miniszterhelyettes emlékeztetett arra, hogy hazánk agrárpolitikájában stratégiai jelentőséggel bír a fehérjetakarmány-előállítás ösztönzése, valamint a GMO-mentes fehérjeforrás biztosítását célzó eszközrendszer megteremtése az állattenyésztési ágazatok számára.⁴ Clemens Neumann, a német szövetségi agrárminisztérium bio-alapú gazdaságért felelős főigazgatója pedig kiemelte, hogy cél a fehérjenövények termesztése csökkenésének a megállítása, valamint az Európában őshonos fehérjenövények nemesítésének és termesztésének a célzott támogatása. Mindketten megköszönték, hogy az Európai Parlament a közeljövőben Jean-Paul Denanot francia szocialista EP-képviselő vezetésével egy saját kezdeményezésű jelentést készít „*A fehérjenövények ösztönzésére irányuló európai stratégia – A fehérje- és hüvelyes növények termesztésének ösztönzése az európai mezőgazdasági ágazatban*” címmel.⁵

2. Fehérjenövény termesztése a világon, az EU-ban és Magyarországon

Hogyan is állunk a fehérjetermesztéssel és a takarmány-önellátottsággal az Európai Unióban? Mit lehet tenni a jelenlegi – nem túl rózsás – helyzet javítása érdekében? Erre milyen eszközök állnak a rendelkezésünkre? A jelen cikkben erre próbálok meg választ adni.

A fehérjenövények csak kisebb része tartozik az olajnövények (olajosmagvak) közé, mégis ezek közül a szója az, amely mennyiségi mutatók alapján az első a fehérjék között a világon. Itt le kell szögezni, bár a szóját az olajnövények közé sorolják, mindössze 20% olajat tartalmaz, ellenben a fehérje-koncentrációja a legmagasabb, 45-50%, amellyel jelentősen megelőz minden más fehérjenövényt (ezt a téves besorolást az 1992-ben megkötött ún. Blair House Egyezmény idézte elő). Nem véletlen, hogy egy adott szója ára az általa biztosítani tudott tényleges fehérjetartalomtól függ. Az elmúlt évtizedekben a szójatermelés hihetetlen fejlődésnek indult, amelynek több oka van. Az első, hogy a szója termelésében nagyon elterjedt a génmódosított növények vetése, mivel ezek jobban ellenállnak a növényi károsítóknak, jobban bírják a vízhiányt, s ez által kiváló termést – ma már több mint 3 tonna hektáronként – hoznak. A világon eladott szója több mint fele GMO-s, amelynél ez a jellemző nagyobb bármely más gabonanövény jellemzőinél.⁶ A világ szójatermelését továbbra is Észak- és Dél-Amerika uralja.

⁴ Nagy István az Európai Parlamentben bemutatta az Európai Szója Nyilatkozatot in: <http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/parlament-allamtitkarsag/hirek/nagy-istvan-az-europai-parlamentben-bemutatta-az-europai-szoja-nyilatkozatot> (2017.09.25.) és Felvétel az EP Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Szakbizottsága 2017. szeptember 25-i üléséről, in: <http://www.europarl.europa.eu/ep-live/hu/committees/video?event=20170925-1500-COMMITTEE-AGRI> (a meghallgatás felvételét lásd a 17:03:24 és a 17:49:30 közötti időtartamban).

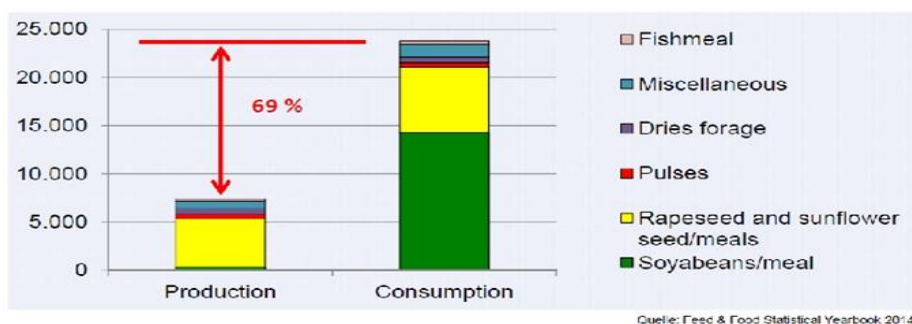
⁵ A következő linken lásd a jelentés eljárásrendjét, in: [http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=&reference=2017/2116\(INI\)](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=&reference=2017/2116(INI)) (2017.09.25.)

⁶ Lásd a Commoditybasis.com című honlap 2017. október 14-i piaci jelentésének első három bekezdését, in: https://www.commoditybasis.com/soybean_prices (2017.10.14.)

A 2016-os 325 millió tonnás világszintű szójatermésből 287 millió tonnát e két régió termelte meg. A legnagyobb előállító országok az USA (109 millió tonna), Brazília (101 millió tonna) és Argentína (56 millió tonna). Az USA és Brazília döntően szóját exportál, míg egyes feldolgozott szója termékek, mint a szójaolaj vagy a szójapogácsa – ezek szintén fontos szerepet töltenek be a takarmányozásban – legnagyobb előállítója Argentína.⁷ Más fehérjenövények, mint a pillangósok, a repce vagy a zöldségek a takarmányok csak kis szeletét alkotják.

Az Európai Unió protein, fordíthatjuk úgy is, hogy a takarmány önellátottsága döbbenetesen alacsony, Bernard C. Schäfer, az Alkalmazott Tudományok Vesztfáliei Egyetemének professzora szerint mindössze 31% körül van,⁸ míg a maradékot külföldről, import formájában szerzi be.

EU-27 Imbalance for protein rich feed materials 2012/2013
Demand of arable land outside the EU: 28-30 Mio ha

Bernhard C. Schäfer

Slide 4 | June 21st 2016

Fachhochschule
Südwestfalen
University of Applied Sciences

EU-27 A proteinben gazdag takarmány-alapanyagok egyensúlyhiánya 2012/2013

A szántóföldek iránti kereslet az EU-n kívül: 28-30 millió hektár⁹

A világon előállított fehérje 65%-át a szója teszi ki, de ennek mindössze 3%-át – az elmúlt 3 évben csak 0,96 és 1,85 millió tonna közötti mennyiséget – állítják elő az EU-ban. Ezzel szemben az elmúlt 3 év adatai alapján évente 36,1 millió tonna szóját hoztak be az EU-ba, amelynek kb. 85%-a (kb. évente 30 millió tonna) génmódosított növény volt.¹⁰

⁷ Commoditybasis.com, 4. bekezdés

⁸ Bernard C. Schäfer, Grain legumes Chances of Protein Supply and Innovative Cropping Systems

⁹ Bernard C. Schäfer „Grain legumes Chances of Protein Supply and Innovative Cropping Systems” című előadása az EP Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Szakbizottságának 2016. június 21-i ülésén, „Az európai növényi fehérje ellátás javítása” címet viselő közmeghallgatáson, in: <http://www.europarl.europa.eu/committees/hu/agri/events-hearings.html?pid=20160621CHE00151> (2017.09.25)

¹⁰ Commission Staff Working Document, Brussels 08/03/2016, SWD (2016) 61 final, 3-5.

Egyéb fontos fehérjeforrások az állatok számára: repcedara (12%), napraforgó (5%) és zöldségek (4%), de ezek az EU-ban csak kismértékben hasznosulnak viszonylagosan alacsony fehérjetartalmuk miatt.

A fenti értékek világosan mutatják, hogy az Unió a fehérje-ellátást illetően rendkívül kényes helyzetben van, hiszen teljes mértékben függ az importtól, így végső soron az európai mezőgazdaság és élelmiszertermelés – hiszen az állattartás és a hús-előállítás sehol nem lenne az EU-ban a behozott takarmány nélkül – elválaszthatatlan egyes harmadik országok mezőgazdaságától és annak teljesítményétől. Erről a pontról sürgősen el kellene mozdulni az önellátás irányába.

Magyarország ebből a szempontból egy picit jobban áll: a szójafelhasználásunk körülbelül kétharmada érkezik importként Brazíliából és Argentínából, egyharmadát azonban már itthon állítjuk elő, köszönhetően a nemzeti takarmányfehérje program első sikereinek. A 2014-es 45 ezer hektárhoz képest tavaly már közel 70 ezer hektáron takarítottak be GMO-mentes szóját (ez 181 ezer tonna termés mennyiséget jelentett 3 tonna per hektár termésátlaggal). *„Ennek alapján évente mintegy 370-400 ezer tonna GMO-mentes szójabab importjára lenne szüksége az országnak”* – fogalmazott Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter a Kossuth Rádióban.¹¹ Nagy István miniszter-helyettes egy agrár-szakmai rendezvényen pedig ismertette, hogy számításai szerint az EU legnagyobb szója-exportőrei jelentős részben genetikailag módosított szóját hoznak be az EU belső piacára, ennek aránya például Brazília esetében 85 százalék, de az argentin termesztés 98 százaléka is génkezelt.¹² Mindketten kiemelték, hogy a nemzeti takarmányfehérje programon belül a szója mellett folyik más takarmánynövények, mint a csillagfűrt, lóbab, lucerna vagy a borsó termesztése is, de csak nagyon kicsi mértékben, s az is döntően a zöldítési uniós támogatások talán legfontosabb pillérét alkotó ökológiai jelentőségű területeken, mert a fehérjenövények termelését 0,7-es értékű súlyozási tényezővel el lehet számolni a zöldítésben. Szintén meg kell említenem, hogy kiváló forrás a bioetanol-üzemek által előállított melléktermék, a száraz és nedves kukoricatörköly és a kukorica-glutén, valamint a szeszyártás melléktermékei is, de ezeket nagyrészt Nyugat-Európába adják el a magyar gyárak, mivel ők tudják döntően kifizetni a magas vételárat, hiszen a kereslet is magas. A hazai – bioetanol célú – kukoricafeldolgozás növekedése – ez jövőre várhatóan átlépi a 2,5 millió tonnát – azonban már lehetővé fogja tenni, hogy a hazai állattartók is nagyobb arányban részesüljenek e fehérjeforrásokból.¹³ Ez azonban önmagában nem elég.

¹¹ Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter *„Takarmányfehérje program a GMO kiváltására”* című interjúja a Kossuth Rádió 180 Perc 2017. március 29-i adásában

¹² Földművelésügyi Minisztérium *„Jelentős növekedés tapasztalható a hazai szójatermesztésben”* című sajtóközleménye, in: <http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/parlamentiallamtitkarsag/hirek/jelentos-novekedes-tapasztalható-a-hazai-szojatermesztésben> (2016.12.08)

¹³ Lásd a Magyarországon működő (és még építés alatt álló) három etanol-gyártó üzem, így a Pannonia Ethanol, in: <http://www.pannoniaethanol.com/about> (2017.09.25.), a Hungrana, in: <http://www.hungrana.hu/hu/products/46/47/hungrafeed-pro---gluten> (2017.09.25.), valamint a Tisza-TK Projekt Kft (erre még csak sajtótermékekben, például az itt csatolt, *„A gyár, amely több állami támogatást kapott, mint Csányi vágóhidja”*, in:

3. Az EU GMO-szabályozása

Ezután szükséges kitérni az Európai Unió génmódosított növények köztermesztésére és felhasználására vonatkozó politikájára. A 2015 márciusában módosult, hatályos GMO-szabályozás értelmében, hiába hagynak uniós szinten (tagállamok képviselői ún. komitológiai eljárásban) jóvá egyes GMO-s növények köztermesztését, a tagállamok és (a szövetségi államokban levő) régiók dönthetnek úgy, hogy területükön megtiltják egyes GMO-s növények termesztését.¹⁴ Eddig 17 uniós tagállam- köztük Ausztria, Lengyelország, Franciaország, Hollandia, Németország, Dánia vagy az elsők között hazánk¹⁵ – és 4 régió – érdekes példa az Egyesült Királyság három régiója, Wales, Észak-Írország és Skócia – döntött így.¹⁶ Az élelmiszerekben és a takarmányokban levő GMO-ra viszont nincsen általános tilalom, hanem világszinten viszonylag szigorúnak tekinthető uniós határértékek vannak,¹⁷ Amely élelmiszerben vagy takarmányban fellelhető GMO-t uniós szinten a tagállamok komitológiai eljárásban engedélyeznek, az bejöhethet az EU belső piacára. Erre a legjobb példa a különféle génmódosított szóják és feldolgozott termékek EU-ba történő jogszerű importja és forgalomba hozatala. Az általunk megevevett állatok húsában, a magas arányú GMO-takarmány miatt, azonban továbbra is van GMO-szennyezettség, amely valójában folyamatosan terheli az európai fogyasztókat. Ezt a helyzetet kellene javítani úgy, hogy az EU feléleszti a saját takarmány ellátását.

4. A Duna Szója Egyezmény

A tagállamok egy jó része ehhez már 2012-ben az első lépést megtette. Magyarország szeptember 6-án kilenc másik országgal együtt aláírta az osztrák kezdeményezésű Duna-térség GMO mentességi egyezményt (Donau Soja Symposium), amely alapján közös kutatás, szakmai együttműködés indult.

http://hvg.hu/gazdasag/201640_kozpenzmilliardok_izocukorbiznisz_kukoricafeldolgozas_ami_acsovon_kifer takarmányozási profiljait. (2016.10.02.)

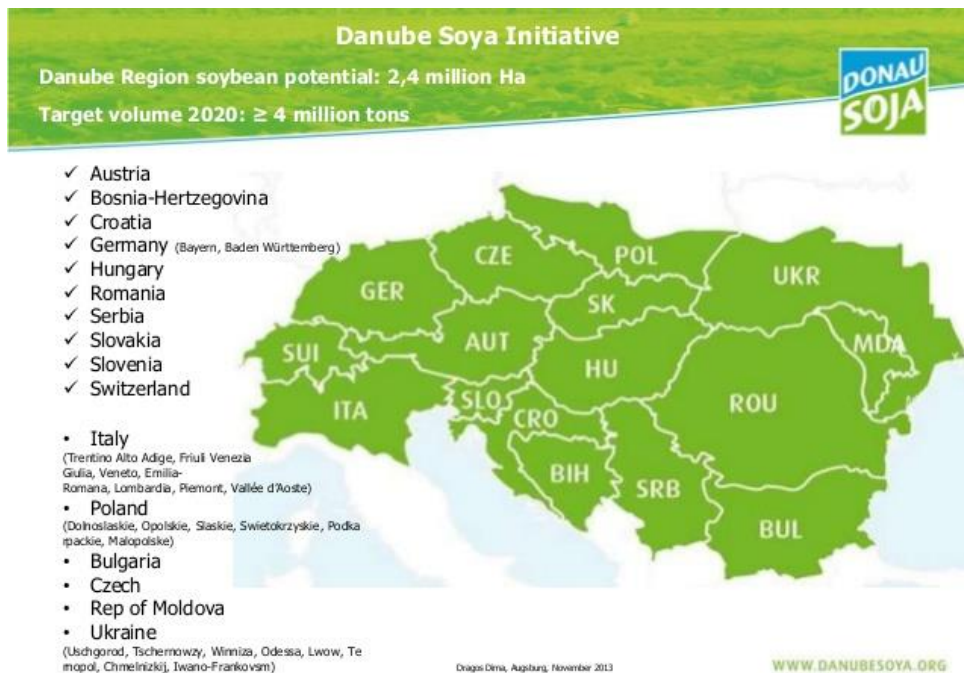
¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/18/EK irányelve (2001. március 12.) a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a 90/220/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről, 26b cikk

¹⁵ Földművelésügyi Minisztérium „Magyarország vezetheti be elsőként az új uniós GMO-szabályokat” című sajtóközleménye, in: <http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/kornyeztugyert-agrarfejlesztesert-es-hungarikumokert-felelos-allamtitkarsag/hirek/magyarorszag-vezetheti-be-elsokent-az-uj-unios-gmo-szabalyokat> (2015.05.09.)

¹⁶ A teljes listát lásd az Európai Bizottság élelmiszerbiztonsági honlapján, in: https://ec.europa.eu/food/plant/gmo/authorisation/cultivation/geographical_scope_en (2017.09.25.)

¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 1829/2003/EK rendelete (2003. szeptember 22.) a géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról

Az ekkor indult Duna Szója Szövetségnek is köszönhetően – aminek ma már 16 ország (és azokon belül számos régió) a tagja, s a terület Bajorországtól Nyugat-Ukrajnáig és Lombardiától Bulgáriáig tart – a Duna-régióban az elmúlt négy évben a GMO-mentes szója termőterülete 700 ezer hektárra nőtt.

Duna Szója Kezdeményezés¹⁸

A Duna Szója Szövetség számításai szerint a szóban forgó területen nagyjából 2,4 millió hektáron lehetne nyereségesen szóját termelni, s 2020-ra túl lehetne lépni a 2,4 millió tonnás össztermést.

5. Az Európai Szója Nyilatkozat tartalma

Az előzőekben szereplő tények tükrében nem szükséges magyarázni, miért is született meg idén júliusban az Európai Szója Nyilatkozat. A magyar kormány, mint a GMO-mentesség egyik legfőbb képviselője az EU-ban, rögtön az élére állt a kezdeményezésnek, s szimbolikus jelentőségű, hogy a nyilatkozat aláírására a brüsszeli Magyar EU Állandó Képviselőten került sor. Miről is szól maga a nyilatkozat?¹⁹

¹⁸ Danube Soya, A Program for European farmers, *2nd International Danube Soya Congress, Augsburg*, in: <https://pt.slideshare.net/ddima/danube-soya-a-program-for-european-farmers-2nd-international-danube-soya-congress-25-11-2013> (2013.11.25)

¹⁹ Lengyel mezőgazdasági minisztérium által nyilvánosságra hozott, aláírt nyilatkozat teljes szövege

A nyilatkozat már az elején kiemeli, hogy nemzetközi és uniós kötelezettségeinkből is adódóan érdekünk a hazai fenntartható, GMO-mentes, fehérjetermesztés megteremtése. A szöveg utal az ENSZ 2030-as menetrendjének (összesen 17 célkitűzés) a 2. és a 15. számú célkitűzéseire. A 2. számú célkitűzés értelmében el kell érni az éhezés megszüntetését, meg kell teremteni az élelmezésbiztonságot és a jobb táplálkozást, valamint támogatni szükséges a fenntartható mezőgazdaságot. A 15. számú célkitűzés értelmében az országok védelmezik, helyreállítják és segítik a szárazföldi ökoszisztémák fenntartható használatát, törekszenek a fenntartható erdőgazdálkodás kialakítására, küzdenek az elsivatagosodás ellen, megállítják és visszafordítják a talajpusztulást, illetve megszüntetik a biológiai sokféleség csökkenését.²⁰ A 2001 júniusában, az EU állam és kormányfőinek göteborg-i ülésén elfogadott EU Fenntartható Fejlődés Stratégiája pedig célul tűzte ki az erőforrások túlhasználatának megelőzését, az ökoszisztéma-szolgáltatások értékének nagyobb elismerését és a biológiai sokféleség hanyatlásának megállítását.²¹ A nyilatkozat 4. bekezdése kijelenti, hogy a fehérjenövények között kiemelt helyet elfoglaló pillangós virágúak hozzájárulnak a növénykultúrák sokféleségéhez, amely hasznos más kultúrák, különösen a gabonafélék számára, továbbá csökkentik a gyomok, kártevők és a megbetegedések kockázatát a növénytermesztési rendszerekben (ezzel csökkentik a növényvédő szerek használatát), megkötik a légköri nitrogént, s így csökkentik a nitrogéntartalmú műtrágyák használatát. Termesztésük ma Európában a szántóterület mindössze 3-4%-án történik. A szöveg kiemeli azt is, hogy „*A szójabab a legszélesebb körben termesztett pillangós növény a világon. Eredetileg Kínából származik, ahol évezredekig termesztették, míg Európában hozzávetőleg 150 éve jelent meg. Bár még mindig újdonságként tartják számon Európában, a szója a legnagyobb arányban termesztett nagymagvú pillangós növény, amely Európában jól megterem. Hozamaink Európában ugyanolyan magasak, mit az USA-ban és Brazíliában, amely országok a szójabab és a szójadara legnagyobb exportőrei.*”²² Mindezek fényében a nyilatkozat célul tűzi ki: (a) szójabab és más pillangós növények fenntartható termelésének kialakítását az EU-ban; (b) szójabab és más pillangós növények termesztésének beillesztését egy változatos, jól megtervezett vetésforgó-rendszerbe; (c) az integrált növényvédelem használatát ‘amennyire szükséges’ és a ‘lehető legkevesebb’ alapelvek) és olyan gazdanövények használatát, amelyek ellenállóak és jó tűrőképességgel rendelkeznek; (d) hagyományos értékű tájak, tájképi jellegzetességek fenntartását és a mezőgazdasági tájak magas természeti értékkel rendelkező élőhelyeinek védelmét, és (e) szójabab és más pillangósok fenntartható értékesítésének fejlesztését az EU-ban.²³

²⁰ A magyar kormány az ENSZ-beli munkához fűzött honlapja, A 2030 fenntartható fejlődési keretrendszer – Agenda 2030, A fenntartható fejlődési célok és alcélok magyar nyelvű változatáról készült brosúra, in: <http://ensz.kormany.hu/a-2030-fenntarthato-fejlodesi-keretrendszer-agenda-2030-> (2017.09.25.)

²¹ CEEweb for Biodiversity (a Biológiai Sokféleségért a közép- és kelet-európai régióban természetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek nemzetközi hálózata), Az EU Fenntartható Fejlődés Stratégiájának bemutatása, in: <http://www.ceeweb.org/hu/eu-sd/> (2017.09.25.)

²² Nyilatkozat szövege 1.

²³ Nyilatkozat szövege 1-2.

A nyilatkozat felhívja a figyelmet, hogy a szójabab és más pillangós növények termesztése előnyösen növelhető sok európai országban. „Hatalmas területen természetnek búzát, kukoricát, olajrepcét és napraforgót monokultúrás növénytermesztési rendszerben, amely nélkülözi a változatosságot. A pillangósok beintegrálása ezekben a növénytermesztési rendszerekbe erősíti a helyi gazdaságokat, növeli a helyi és regionális fehérje-önellátást, és támogatja a fehérje-együttműködéseket. A fehérjenövény-termesztés Európában, általánosságban segíti a vidéki gazdaságokat és közreműködik a munkahely-teremtésben – az élelmiszeripari és takarmányozási célra helyben megtermelt fehérjenövényeknek a termelése, a feldolgozása és felhasználása során”²⁴ fejt ki a szöveg. A nyilatkozat elismeri a Duna Szója Egyezmény keretében eddig elért eredményeket.

A nyilatkozat aláírói az alábbi további eszközök alkalmazását határozzák meg: (a) a fogyasztók tájékoztatása a növényi fehérjék népszerűsítése érdekében; (b) az állati takarmányok precízebb összeállításának ösztönzése a takarmányozásban; (c) a legelőterületeken található fehérjenövények felhasználásának növelése, (d) más európai fehérjeforrások – mint például a repce és a napraforgóliszt, valamint olyan melléktermékek, mint a szeszfőzdei származékok – hatékonyabb használatának elősegítése; (e) a helyi viszonyokhoz alkalmazkodó pillangósok fenntartható termesztési technikákkal történő termesztésének növelése, és (f) a világ más részeiről importált, fenntartható módon megtermelt szójabab és -dara tanúsításának támogatása.²⁵

6. Lehetséges megoldások

Hogyan tudjuk tehát elérni a fehérjenövények termesztésének a növelését az Európai Unióban és Magyarországon?

Látni kell, hogy gazdasági szempontból szóját termesztani ma Európában még kevésbé nyereséges, mint más haszonnövényt. Míg a GMO-szója termésátlaga az USA agrárminisztériuma számításai szerint kb. 3,35 tonna per hektár lett az idén²⁶ a világon, addig a GMO-mentes az Európai Bizottság piaci előrejelzése szerint több mint 10%-kal kisebbre, kb. 2,9 tonna per hektár körül alakul még akkor is, ha 2013 óta 3-4 tized tonnát sikerült is előrelépni, amely figyelemmel a növény GMO-mentes voltára, komoly eredmény.²⁷ Az USA, Brazília (pl. 2017-ben 13,85 millió tonna – lásd a következő ábrát) és Argentína szójaból és szójapogácsából olyan hatalmas mennyiséget hoz be az EU-ba, hogy olcsóbban tudja eladni a szóját az EU belső piacán, mint a hazai szóját adják.

²⁴ Nyilatkozat szövege 2.

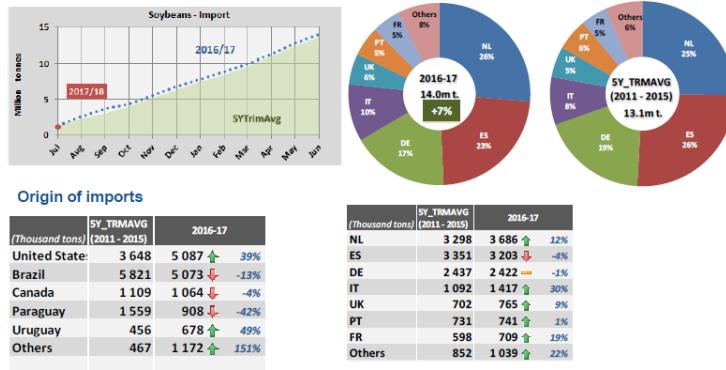
²⁵ Nyilatkozat szövege 3.

²⁶ United States Department of Agriculture, Economic Research Service, Market Outlook for Soybeans and Oil Crops, in: <https://www.ers.usda.gov/topics/crops/soybeans-oil-crops/market-outlook> (2017.09.25) (49,9 bushels / acre = 3,555 t /ha)

²⁷ Directorate General for Agriculture and Rural Development, Short-term outlook for EU agricultural markets, Latest issue, https://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/short-term-outlook_en (2017.09.25.)

EU soybeans imports

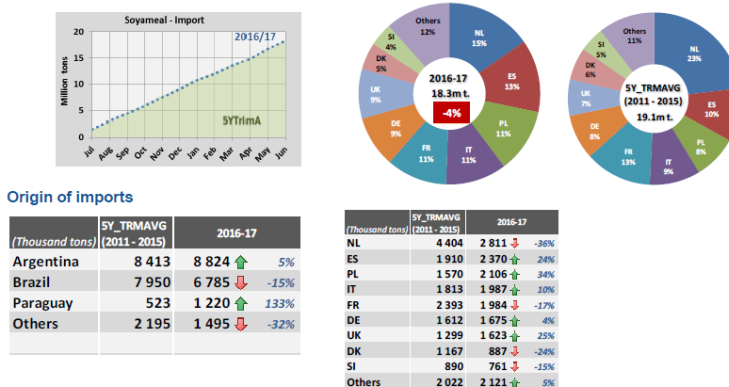
Source: EUROSTAT (COMEXT)

15

EU soymeal imports

Source: EUROSTAT (COMEXT)

16

*EU szójában és szójapogácsa importja*²⁸

²⁸ European Commission's presentation on oilseeds and protein crops market situation, Committee for the Common Organisation of Agricultural Markets, in: https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/.../market-situation-oilseeds_en.pdf (2017.09.28.)

A WTO-szabályok, valamint az ún. Blair House Egyezmény miatt nem nagyon lehet a GMO-szója behozatalát akadályozni, így a saját termelés jelentős növelése lehet a kiút. Ezt hogyan tegyük meg?

Az Európai Unió már most is nyújt önkéntesen adható termeléshez kötött támogatást a fehérjenövények termesztésére. A közvetlen kifizetésekről szóló rendelet 53. cikkének (3) bekezdése úgy fogalmaz, hogy „*az éves nemzeti felső összeghatárra vonatkozó ... százalékként két százalékponttal emelni lehet azon tagállamok esetében, amelyek úgy döntenek, hogy ... (közvetlen támogatási) éves nemzeti felső összeghatáruk legalább 2%-át e fejezet értelmében fehérjenövények termesztésének támogatására fordítják*”.²⁹ Nagyon sok tagállam köztük Magyarország is, teljes mértékben kihasználja ezt a lehetőséget, így a kétszázalékos határ sajnos vissza is fogja a tagállamokat a fehérjenövények termesztésének erőteljesebb és hatékonyabb támogatásában. Ugyanis míg e támogatások nagyobb részét kitevő, számos állattenyésztési és néhány növénytermesztési ágazatra alkalmazható (pl. marha- és borjúhús, tej és tejtermékek, rizs, gyümölcs és zöldség), az (közvetlen kifizetések) éves nemzeti összeghatár 8, illetve 13%-át kitevő, összeget a tagállamok tetszés szerint oszthatják szét az egyes célcsoportok között és ezt évente akár módosíthatják, addig ebből az alösszezből fehérjenövények termesztésére nem csoportosíthatnak át semmit. Ezért a 2020 utáni Közös Agrárpolitikában érdemes lenne nagyobb mozgásteret adni a tagállamoknak, hogy a másik csoport 8 vagy 13% alösszegeből is csoportosíthassanak át a nemzeti kormányok a fehérjenövények termesztésére. A termeléshez kötött támogatás szabályai rugalmasabbá tételére azért is szükség lesz, mert a brit EU kilépés miatt várhatóan kb. 10-14%-kal csökkenő KAP büdzséből alig lesz többletforrás nyújtására lehetőség.

A Világkereskedelmi Szervezet, a WTO megalakulása során, az 1992-ben megkötött ún. Marrakechi Megállapodások sorába illeszkedik a GATT, valamint az EU és az USA között megkötött ún. Blair House egyezmény, amely napjaink vélekedése szerint botránys helyzetet teremtett, hiszen a megállapodás az EU-ban az olajnövények – köztük tévesen a szója – termőterületét korlátozza, míg a többi országok, elsősorban az USA és Kanada a világpiaci helyzet alakulásának megfelelően bővíthetik a területet. Ugyanakkor az EU termelőit – ha az egyezményben meghatározott keretet túllépik – szigorúan megbüntetik. Nem tartható fenn az a rendelkezés sem, amely az EU termelőinek megtiltja még az ipari célú növényi olajok készleteinek meghatározott mértéken felüli növelését.³⁰ Éppen ezért az EU vezetőinek legalább meg kellene kísérelnie a Blair House egyezmény újratárgyalását, különösen a szója kivételét az egyezmény hatálya alól, még akkor is, ha e helyzet megváltoztatására tárgyalások útján nincs sok remény. A december 10. és 13. között Buenos Aires-ben sorra kerülő 11. WTO Miniszteri Konferencia a megfelelő fórum lenne erre a célra.

²⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 1307/2013/EU rendelete (2013. december 17.) a közös agrárpolitika keretében tartozó támogatási rendszerek alapján a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekre vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 637/2008/EK és a 73/2009/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről, 52. és 53. cikkek

³⁰ European Parliament, European Parliament factsheets, External agricultural policy: agricultural agreements under WTO, in: http://www.europarl.europa.eu/facts_2004/4_1_7_en.htm# (2017.09.25.)

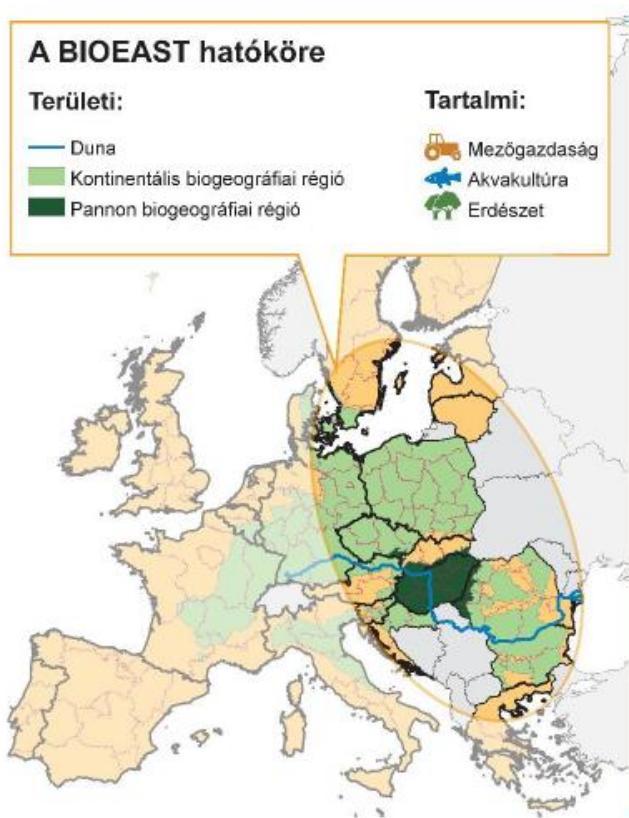
Emellett az EU-nak alapos jogi vizsgálat alá kellene vennie az egyezmény szövegét, mert számos szervezet – például 2011-ben az Európai Parlament is³¹ – úgy látja, hogy az egyezmény gyakorlatilag nincs összhangban a GATT alapelveivel, s jogilag kevésbé igazolható hátrányba helyezi az EU olajnövény és fehérjenövény termelőit. A küzdelmet a WTO fórumain már most el kellene kezdeni.

A GMO-mentes szója termésátlagára visszatérve, bőven akad feladat a nemesítés terén is. Az EU és benne Magyarország évek óta már jó irányban halad a szója termésátlagának a növelésére, sőt 2016-ban el is értük a várva várt 3 tonna per hektárt (idénre persze 1 tizeddel ez visszaesett a növénynek kevésbé ideális időjárás miatt). Központi programokkal és szoros együttműködéssel a már közel álló áttörést el kellene érni a GMO-mentes fehérjenövények nemesítésében, hogy a termésátlagok elérjék a GMO-s társaik eredményeit. Jobban ki kellene használni a meglévő uniós kutatás-fejlesztési, különösen a Horizont 2020 kutatási keretprogram forrásait. Biztató fejlemények már ma is vannak. Például a Horizont 2020 5.2 „*Nanotechnológiák, fejlett anyagok, biotechnológia, korszerű gyártás és feldolgozás*” című alprogramjában a BIOTEC 07-2017 projekt az új növény-nemesítési technikák közül a molekuláris biológia terén érne el úttörő eredményeket. A projekt célkitűzése az új növény-nemesítési technológiák jobb kihasználása és erre a célra `zöld gyárak` kialakítása, amelyekben a jobb termésátlagok elérésével és eddig nem nagyon használt növények biológiailag értékessé tételével kísérleteznének, valamint egy olcsó platformot hoznának létre eme biotermékek hatékonyabb értékesítésére.³² Szintén előremutató projekt az ún. Közép-Kelet-Európai Kezdeményezés a Tudásalapú Agrárgazdaságért, Akvakultúráért, Erdészetért a Biomassza Gazdaságban (BIOEAST), amely egy európai innovációs partnerség keretében létrejött társulás, s mint ilyen, a vidékfejlesztési programokból támogatható. A jelenleg a Visegrádi Négyeket, továbbá Romániát, Bulgáriát, Horvátországot és Szlovéniát, valamint balti, német, sőt skandináv vállalkozásokat is tartalmazó projekt fő célkitűzése a biomassza-alapú gazdaságon belüli tudásalapú mezőgazdaság, akvakultúra és erdészet fenntartható fejlődésének elősegítése a közép-kelet-európai régiókban. Az egyik alcél a kontinentális és pannon bio-geográfiai régió klímája és annak változásai által előidézett kihívások kezelése, s azon belül a fehérjenövényekben rejlő potenciál kihasználása.³³

³¹ Európai Parlament, Häusling-jelentés (2011. február 4.) az EU-ban tapasztalható fehérjehiányról: mi a megoldás erre a régóta fennálló problémára? (2010/2111(INI), PE 450.760v03-00, A7-0026/2011)

³² European Commission, Horizon 2020, Nanotechnologies, Advanced Materials, Advanced Manufacturing and Processing, and Biotechnology, Work Programme 2016-2017, in: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/nanotechnologies-advanced-materials-advanced-manufacturing-and-processing-and> (2017.09.25.)

³³ BIOEAST kezdeményezés honlapja, in: https://eip.fm.gov.hu/index.php?page=pages&page_name=bioeast-kezdemenyezes&language=hu (2017.09.25.)

BIOEAST hatóköre³⁴

Visszatérve a zöldítésnek (az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatoknak) a harmadik típusára, az ökológiai jelentőségű területekre, az EU-nak hagyni, sőt, ösztönöznie kellene, hogy a gazdák ezeken – végrehajtható szabályok között – természetnessenek fehérjenövényeket. A jövő év elejétől azonban a zöldítésre vonatkozó speciális szabályok (egy, a végrehajtást segítő jogszabály módosítása)³⁵ miatt a gazdák semmilyen növényvédőszert és műtrágyát nem használhatnak majd.

³⁴ BIOEAST kezdeményezés honlapja, in: https://eip.fm.gov.hu/index.php?page=pages&page_name=bioeast-kezdemenyezés&language=hu (2017.09.25.)

³⁵ A Bizottság (EU) 2017/1155 felhatalmazáson alapuló rendelete (2017. február 15.) a 639/2014/EU felhatalmazáson alapuló rendeletnek a kendertermesztéshez kapcsolódó ellenőrzési intézkedések, a „kizöldített” kifizetésre, a jogi személy felett ellenőrzést gyakorló fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott támogatásra, a termeléstől függő önkéntes támogatás keretében az egységnyi összeg kiszámítására és a támogatási jogosultságok törtrészeire vonatkozó egyes rendelkezések, valamint az egységes területalapú támogatási rendszerhez és a termeléstől függő önkéntes támogatáshoz kapcsolódó bizonyos értesítési követelmények

Ne felejtjük el, hogy sok tagállamban a fehérjenövényekre adható termeléshez kötött támogatás 100%-át felhasználták a gazdák, s egy 2015-ös uniós felmérés szerint az EU-ban a gazdák több mint a fele a fehérjenövények ültetését választotta az ökológiai jelentőségű területeken. Hiába érveltek az EP Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Szakbizottságának a képviselői,³⁶ de a gazdákat tömörítő COPA-COGECA vezetői³⁷ is a módosítás ellen – egyrészt visszaszorolna a fehérjenövények uniós termesztése, másrészt az ökológiai célterületek talajainak kémiai és biológiai összetételét a jövőben nem javítanák nitrogén megkötésében élen járó fehérjenövények, harmadrészt, bizonyos gyomnövényeket (pl. parlagfű, kaukázusi medvetalp) szinte lehetetlen gyomirtó szerek nélkül kiirtani – az Európai Bizottság nem támogatta. Érdemes lenne ésszerűsíteni a szabályokat, s utólag is, egy módosítással kivenni az általános növényvédőszer használati tilalmat az uniós szabályozásból.

Végül, de nem utolsósorban az Európai Bizottságnak vissza kellene vonnia vagy módosítania kellene a megújuló energia irányelv módosítására vonatkozó jogszabály-javaslatát,³⁸ amely szerint a közúti közlekedésben a bioüzemanyag használatra vonatkozó 10%-os célszámon belül a jelenlegi 7% helyett 2030-tól már csak 3,8%-ot tehetne ki a gabona-alapú üzemanyag (főleg a repceből előállított biodízel és a kukoricából készített bioetanol). A témánk szempontjából ez azért okoz jelentős problémát, mert pont az ezeket a hagyományos bioüzemanyagokat előállító üzemek járulnak szintén hozzá az EU fehérjeinségének az enyhítéséhez. Magyarországon például a már működő két bioetanol üzem (a Pannonia Ethanol és a Hungrana) 2017-ben összesen 605 ezer tonna, garantáltan GMO-mentes fehérje-takarmányt állítanak elő.³⁹

tekintetében történő módosításáról, továbbá az 1307/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet X. mellékletének módosításáról, 1. cikk, 10a, 10b és 10c bekezdések

³⁶ Állásfoglalási indítványtervezet az eljárási szabályzat 105. cikkének (3) bekezdése alapján a 639/2014/EU felhatalmazáson alapuló rendeletet a kendertermesztéshez kapcsolódó ellenőrzési intézkedések, a 'kizöldített' kifizetésre, a jogi személy felett ellenőrzést gyakorló fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott támogatásra, a termeléstől függő önkéntes támogatás keretében az egységnyi összeg kiszámítására és a támogatási jogosultságok törtrészeire vonatkozó egyes rendelkezések, valamint az egységes területalapú támogatási rendszerhez és a termeléstől függő önkéntes támogatáshoz kapcsolódó bizonyos értesítési követelmények tekintetében módosító, továbbá az 1307/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet X. mellékletét módosító 2017. február 15-i bizottsági felhatalmazáson alapuló rendeletről (2017. március 7.) (2017/2571(DEA))

³⁷ COPA-COGECA, Publications, Press Releases, Copa and Cogeca welcome fact that European Commission will keep rate for Ecological Focus Areas (EFAs) at 5%, in: www.copa-cogeca.eu/Download.ashx?ID=1644712&fmt=pdf (2017.03.30.)

³⁸ Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on the promotion of the use of energy from renewable sources (recast), COM (2016) 767 final

³⁹ A Pannonia Ethanol 325 ezer tonna kukorica-törkölyt (DDGS) és 10 ezer tonna kukorica-olajat, míg a Hungrana 270 ezer tonna kukoricaglutén-takarmányt (CGF) állít elő 2017-ben, Lásd a Magyarországon működő két etanol-gyártó üzem, így a Pannonia Ethanol, in: <http://www.pannoniaethanol.com/about> (2017.09.25.) és a Hungrana, in: <http://www.hungrana.hu/hu/products/46/47/hungrafeed-pro---gluten> (2017.09.25.) takarmányozási profiljait.

Amennyiben az EU a bioetanol termelésüket ellehetetlenítené, eme üzemek fehérjetermelése is csökkenne, majd leállna. Sok egyéb érv mellett ezért sem hagyhatjuk, hogy a Bizottság megújuló energia irányelv javaslata a ma ismert formájában kerüljön az EU jogalkotó intézményeiben elfogadásra.

7. Összegzés

Az Európai Unióban különböző kezdeményezésekben már megjelent a fehérje-előállítás növelésének és fejlesztésének, valamint a fehérje-önellátottság hiánya csökkentésének a politikai igénye. Látjuk, hogy e területen hazánk az élen jár, hiszen az Alaptörvényünkbe is belefoglalt GMO-mentes Magyarország megvalósítása a takarmányozás területén várat még leginkább magára. A közeljövőben, s itt elsősorban a Közös Agrárpolitika 2019-2020-as újabb reformját érintő teendőkre utalok, elsősorban a jogászokra hárul majd a fő felelősség, hogy ezt a még nem egységes, de már kellően erős politikai akaratot, a polgárokat és a vállalkozások tevékenységét szabályozó jogszabály-szövegekbe öntsék. Nekünk, magyar jogászoknak is ki van adva a feladat, mikor eljön az idő, olyan határozott javaslatokat tegyünk le az Európai Bizottság, majd az uniós jogalkotók, az Európai Parlament és a Tanács asztalára, amely valós esélyt ad az európai gazdáknak és takarmányipari vállalkozásoknak, hogy munkájukkal Európa fehérjefüggőségét jelentős mértékben csökkenthessék.